

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РЕШАВАЊЕ ПИТАЊА ИЗБЕГЛИХ
И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА У ОПШТИНИ
ДОЉЕВАЦ 2010-2014**

САДРЖАЈ

Увод	1
Захвалност учесницима у процесу израде ЛАП.....	2
Сажетак (резиме) ЛАП	3
Поглавље 1: Општи подаци о Општини Доњевац	3
Поглавље 2: Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у Општини.....	8
Поглавље 3: Анализа ситуације и спорна питања избеглих и интерно расељених лица.....	9
Поглавље 4: Приоритетне циљне групе.....	14
Поглавље 5: Општи и специфични циљеви	14
Поглавље 6: Активности – Задаци за реализацију ЛАП	15
Поглавље 7: Ресурси / Буџет	18
Поглавље 8: Аранжмани за примену	18
Поглавље 9: Праћење и оцена успешности	20

УВОД

Шта је Локални план акције за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица

У овом документу под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја избеглих¹ и интерно расељених лица² (ИРЛ) подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглих и интерно расељених лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току наредних пет година. Тај процес се заснива на индентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у заједници у планирању и примени плана. Локални акциони план за унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

У оквиру овог документа, под избеглим и расељеним лицима подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Стратешки оквир Пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима од значаја за ову област. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне које су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење локалних акционих планова за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални план акције за унапређење положаја избеглица и ИРЛ доноси се на период од 5 година, са детаљном разрадом активности за 2010. и 2011. годину.

1 Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), избеглица је особа која је из основног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не може или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967. год. Проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу (<http://en.wikipedia.org/wiki/Refugee>)

2 Интерно расељене особе су оне које су биле присиљене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право имеђународни правни акти у област људских права.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Дољевац , заснивао се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- Локални – спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- Партиципативан – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним у локалној заједници;
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређење положаја избеглих и интерно расељених;
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних податка о положају и потребама избеглих и интерно расељених лица у Општини Дољевац коришћени су следећи извори: Стратегија развоја социјалне политике Општине Дољевац 2008-2013, резултати интервјуа са потенцијалним корисницима и састанака са локалним актерима, статистички подаци, различити извјештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице Републике Србије, Општинског повереништва за избеглице, Црвеног крста итд. Процес израде Плана спроведен је у периоду јун 2009.год.- новембар 2009. год.

Захвалност учесницима у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Дољевац формирана је Општинска **Комисија за управљање миграцијама и трајна решења коју чине представници: локалне самоуправе као носиоци процеса** и формалног доносиоца овог документа, укључујући и Повереништво за избеглице, институција система које се на локалном нивоу баве питањима избеглих и интерно расељених и Комесаријата за избеглице Републике Србије .

Улога Општинске радне групе била је да:

- Унапреди сопствене капацитете за планирање кроз одговарајуће обуке организоване од стране КИРС-а;
- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и интерно расељеним;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- Планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- Ради на писању завршног документа;

Иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини Општине Дољевац на усвајање.

САЖЕТАК – РЕЗИМЕ

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Дољевац (2010-2014) је стратешки документ општине који изражава дугорочна опредељења локалне самоуправе да побољша услове живота и могућности за интеграцију избеглих и интерно расељених у локалну заједницу. Тренутни број регистрованих избеглих лица на територији општине је 27 са признатим статусом, и око 51 који су добили држављанство републике Србије, а евидентираних расељених лица 87, и сви се они у највећој мери суочавају са проблемима незапослености, сиромаштва, стамбеним и статусним питањима, здравствене заштите као и у образовању. Овај план је заснован на свеобухватној анализи ситуације релевантне за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица на територији општине Дољевац.

Општи циљ Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица је: Побољшање социјално-материјалног положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Дољевац кроз програме трајног решавања стамбеног питања и програме за смањење незапослености.

Специфични циљеви овог плана су:

- До краја 2014. године решити стамбени проблем 8 избегличких и ИРЛ породица кроз програм изградње стамбеног објекта са 10 социјалних станова за становање у заштићеним условима. (8 за избегла и ИРЛ лица, а 2 за домаће становништво у стању социјалне потребе);
- До краја 2014. године наставити програм Откуп сеоских домаћинстава и тиме стамбено обезбедити 8 породица;
- До краја 2014. године помоћи у samozапосљавању најмање 10 избеглих и ИРЛ породица кроз програме доделе грантова или микрокредита.
- До краја 2014. године у општини успоставити ефикаснији систем информисања и правног заступања имовинских питања избеглица и ИРЛ.
- До краја 2014. године повећати стопу запослених избеглица и ИРЛ за 20% организовањем преквалификације за производна занимања.

Локални акциони план, као свој саставни део има планиране аранжмане за имплементацију и за праћење (мониторинг) и оцењивање успешности (евалуацију) активности.

ПОГЛАВЉЕ 1.

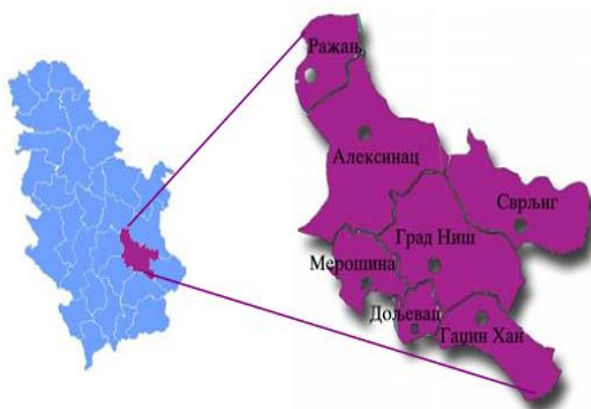
Основне информације о подручју општине Дољевац ИСТОРИЈАТ

Историјат општине

Први поуздани подаци о подручју садашње општине Дољевац и њеним наељима после доласка Словена потичу из XIV века. То су писани извори и трагови материјалне културе из времена српске средњевековне државе до великог Косовског боја и српске деспотовине до њеног коначног пада под турску власт. У најстарије трагове материјалне културе и писане изворе спадају они који се односе на средњевековни град Копријан. Рушевине тог града који данас стоје на последњем обронку планине Селичевике и села Клисуре, с десне стране Јужне Мораве, 12 км јужно од Ниша и у

непосредној близини Дољевца познате су у науци и код народа ових крајев под називима Курвинград и Корвинград. Прве поуздане и детаљније податке о насељености простора у сливовима Јужне Мораве, Топлице и Пусте реке у средњем веку пружају турски дефтери, (пописи) из XV века, односно из времена на непосредно пре и после коначног пада ових крајева под турску власт. У тим пописним књигама налазимо податке о садашњим насељима дољевачке општине који уједно говоре и о њиховој старини.

АДМИНИСТРАТИВНО ГЕОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Општина Дољевац је општина Нишавског округа у централној Србији. Општина Дољевац заузима површину од 121 км² на којој, према попису из 2002. године, у 16 насеља са 5.450 домаћинстава живи 19.561 становник. По површини долази у ред најмањих општина у Србији што са бројем становника и густином насељености није случај. Са просечном густином од 169

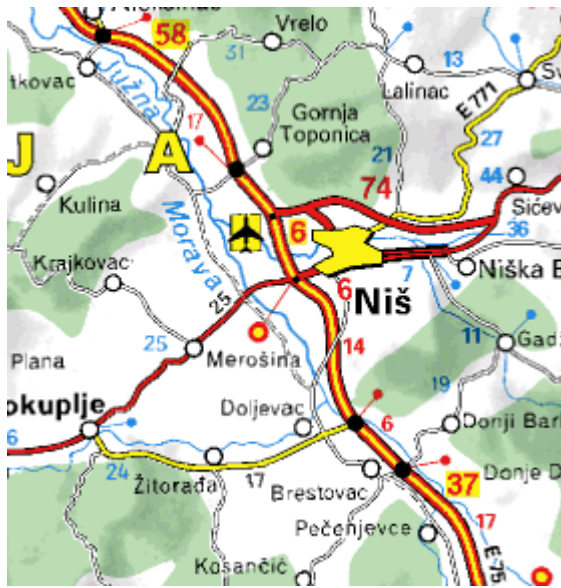
становника по једном км² сврстава се у ред густо насељених подручја и општина.

Дољевачка општина је окружена територијом града Ниша (18 км удаљеним) и општинама Гацин Хан, Лесковац, Житорађа и Мерошина.

Центар општине је насеље Дољевац. Поред насеља Дољевац у општини постоји још 15 насељених места.

<ul style="list-style-type: none"> • Белотинац, • Клисура, • Кнежица, • Кочане, • Малошиште, 	<ul style="list-style-type: none"> • Мекиш, • Орљане, • Перутина, • Пуковац, • Русна, 	<ul style="list-style-type: none"> • Турлина, • Чапљинац, • Чечина, • Шаиновац, • Шарлинац,
---	--	--

Географски – територија општине Дољевац обухвата део плодне јужноморавске долине између градова Ниша и Лесковца, односно јужни део Нишке и северни део Лесковачке котлине, које су њеном средишњем делу повезане познатим Корвинградским теснацом. Овај интересантан природни пролаз кроз који се провлаче Јужна Морава, железничка пруга и друге саобраћајнице, чине најистуренији обронак планине Селичевеце, на коме се налазе остаци древног средњовековног града Копријана, у народу званог Корвинград, са источне и омање брдо Кумига, на чијем се врху налази још старија, више пута рушена и обнављана, црква св. Јована, са западне стране. Својим положајем, изгледом и старином два споменика доминирају широм околином, из далека привлаче пажњу и пркосе времену.

У Дољевцу се, од главне железничке пруге, одваја пруга која долином Топлице води према Косову и Метохији, а ту се од главне друмске магистрале, такође одваја пут у истом правцу, а даље према Црној гори и Јадранском мору. Кроз насеља општине од Ниша према Лесковцу, пролазе још два за локални и међуградски саобраћај, врло важна пута. Један пут је део некада главне друмске саобраћајнице Београд – Ниш – Скопље, а други је до траке старог ауто пута од Дољевца до Ниша. Од ових путева гранају се асфалтни путеви до свих насељених места општине и шире околине, тако да су сва насеља саобраћајно добро повезана са седиштем општине, околним градовима и суседним општинама.

Структуре становништва

Према попису из 2002. године, у 5.450 домаћинстава живи 20.306 становника. По површини долази у ред најмањих општина у Србији што са бројем становника и густином насељости није случај. Са просечном густином од 169 становника по једном км² сврстава се у ред густо насељих подручја и општина.

Полно - старосна и етничка структура становништва

Старосна структура становништва је једна од најважнијих демографских структура јер представља оквир за формирање контингента женске деце, радног и војног контингента. Анализом старосне структуре становништва општине Дољевац може се закључити да су све старосне групе приближно једнако заступљене.

Свакако треба запазити смањење броја деце од 0 - 4 године што је последица опадања наталитета последњих година. Међутим, то је тренд готово свих средина у Србији, и то не треба да се узима као специфична одлика дољевачке општине.

Према попису из 2002. године мушкарци су, у укупном броју становника, учествовали са 51,23% док жене учествују са 48,77%. Из овога проистиче да су разлике у полној структури становништва незнатне.

Просечна старост становништва општине износи 41,2 године и то: мушкараца 40,3, а жена 42,1 годину. Посматрано по насељима, најмању просечну старост становништва имају Дољевац - 39,1 и Пуковац са 39,4 године, а највећу Перутина са 47,9 и Русна са 48,4 година.

Подаци указују на релативно младо становништво које живи на овим просторима, и добар су показатељ оптимизма и вере људи са овог подручја у убрзани развој општине Дољевац.

Територијана јединица	Становништво укупно		Пораст или пад броја становника 1991-2002		
	1991	2002	укупно	Просечно годишње	просечан годишњи пад на 1000 становника
Република Србија	7576837	7498001	-78836	-7167	-1.0
Нишавски округ	389838	381757	-8081	-735	-1.9
Општина Дољевац	18389	19561	-682	-62	-9,1

Етничка структура

Територија општине Дољевац спада у категорију оних општина у Србији којих је веома мало, где највећи део становништва од 94% чине становници српске националности.

Иако на територији општине живе припадници петнаестак различитих народа, што је чини мултинационалном општином, изузев Срба остали народи чине свега 6% од укупног броја становништва. Од осталих народа треба споменути Роме којих има, на територији општине, 1.049 и они чине 5,17% укупног становништва.

Структура становништва према вероисповести

У дољевачкој општини највише има православних верника. Они своје верске обреде могу обављати у шест православних цркава колико их има на територији општине.

Припадници осталих вероисповести користе верске објекте у ближој околини, најчешће у Нишу.

Образовна структура становништва

На територији општине Дољевац највише има становника са завршеном средњом школом - 5.975 што чини 36,6% од укупног броја становника старијих од 15 година. (16.327). Може се констатовати и да је прилично велики број становника који су завршили само основну школу - 4.354 и они чине 26,67% од укупног броја становника старијих од 15 година. То су углавном становници средњег и старијег животног доба, као и припадници Рома који се ретко одлучују на даље школовање.

Број неписмених становника старијих од 10 година износи 1.409 или 8,05%. Од тога је више неписмених жена 1.206 или 14,08% него мушкараца - 203 или 2,27%. Више и високо образовање има 501 становник или 2,47% од укупног броја становника (20.306).

Привредне делатности на подручју општине

Општина Дољевац спада у ред 40 најнеразвијенијих општина у Србији, а привредни развој овог подручја у после ратном периоду карактерише недовољна дефинисаност основних праваца и развоја.

У привредној структури општине, поред пољопривреде као водеће гране, заступљене су и друге делатности – индустрија, занатство, трговина и слично. Њихов развој почиње већ у првим годинама после другог светског рата, изградњом једног броја привредних објеката и оснивањем првих предузећа. Нека од њих су, из разних разлога, престала са радом, док један број и данас обавља своју делатност, али ваља истаћи да су сва на одређени начин и у своје време дала одређени допринос бржем привредном и друштвеном развоју средине.

Развојни приоритети

1. Акцент је стављен на пољопривреду, с обзиром на компаративне предности, агротехничке мере које су спроведене (арондација, комасација, мелиорација) за уређење пољопривредног земљишта. Захвајујући истакнутом, а имајући у виду и да се 65% становника бави пољопривредом као основним и главним занимањем, акценат је на развоју пољопривреде, здраве хране, као и могућност развоја и проширења малих и средњих предузећа (прерађивачки капацитети) кроз коришћење пољопривредних производа, до њихове финализације.
2. Захвајујући доброј саобраћајној повезаности, близина ауто пута, повезаност регионалним путевима, као и културно историјским потенцијалима, створени су и услови и за развој такозваног сеоског –етно туризма.
3. Будући да се ради Стратегија одрживог развоја општине Дољевац, кроз програм подршке Југоисточној Србији, до краја године биће дефинисани стратешки економски приоритети.

Организациона структура Општине

Правни оквир општине Дољевац је регулисан Законом о локалној самоуправи и Статутом општине. По овом Статуту општина има статус правног лица. Сви послови који се односе на општину Дољевац се реализују преко органа општине Скупштине општине, председника општине и Општинског већа. Општина преко својих органа у складу са Уставом и Законом доноси програме развоја, урбанистичке планове, буџет и завршни рачун, уређује и обезбеђује обављање комуналних делатности и друге послове који су у интересу грађана. Општина има надлежности у области основног и средњег образовања, културе, физичке културе, друштвене бриге о деци, примарне здравствене заштите, социјалне заштите, борачко-инвалидске заштите, заштите споменика културе.

Општинска управа: Законом о локалној самоуправи чланом 49. регулисано је да општинска управа може да се образује као јединствена служба или за поједине области.

До доношења Закона о локалној самоуправи, Општинска управа општине Дољевац је била орган општине, а сада је у складу с поменутиим Законом организована као јединствена служба, ради обједињавања послова, ефикаснијег пружања услуга грађанима, боље контроле и надзора над радом запослених и постављених лица.

Надлежност Општинске управе регулисана је у члану 48. Закона о локалној самоуправи и чланом 56.

Територију јединице локалне самоуправе чини подручје 16 насељених места, односно катастарских општина које улазе у њен састав. Општина је основна територијална јединица у којој се остварује локана самоуправа

Свој рад заснива на Уставу Републике Србије, Закону о локалној самоуправи, Закону о државној управи, Закону о радним односима у државним органима и још на основу многих других Закона, уредби и одлука, као и Статута Општине. Основни правни акт јединице локалне самоуправе је Статут.

Општина Дољевац има 16 месних заједница.

Надлежност Општинске управе:

1. Припрема нацрте прописа и других аката које доноси скупштина општине и председник општине;
 2. Извршава одлуке и друге акте скупштине општине и председника општине;
 3. Решава у управном поступку у првом степену о правима и дужностима грађана, предузећа, установа и других организација из изворног делокруга општине;
 4. Обавља послове управног надзора над извршавањем прописа и других општих аката скупштине општине;
 5. Извршава законе и друге прописе чије је извршавање поверено општини;
 6. Обавља стручне и друге послове које утврди скупштина општине и председник општине.
- Органи општине су : скупштина општине, председник општине и општинско веће.
Скупштину општине чине одборници које бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем. Општина Дољевац 37 одборника.

Општинском управом, као јединственом службом, руководи начелник општинске управе.

У оквиру Општинске управе основне организационе јединице образују се као Одељења и то:

1. Одељење за буџет и финансије
2. Одељење за општу управу, заједничке и инспекцијске послове
3. Одељење за привреду, урбанизам и друштвене делатности;

Унутрашње организационе јединице су:

- Служба буџета и трезора,
- Служба рачуноводства,
- Одсек за утврђивање и наплату локалних прихода .

ПОГЛАВЉЕ 2.

Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у Општини

Почетком 90-тих година, у тада и званично неразвијеној Општини Дољевац, слио се велики број избеглих, а касније и расељених лица.

Велики број избеглица није могао да буде апсорбован и интегрисан у двадесетак хиљада домицилног становника јер су се тих година затварале, због привредне кризе и она предузећа која су постојала и до тада успешно радила.

Слична ситуација је била и 1999. године када су интерно расељена лица доспела на подручје Општине Дољевац.

На територији општине Дољевац 1991. године на своје привремено боравиште пронашло је 75 избеглих лица и то преваходно из Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније . После Олује у општине Дољевац у прихватним центрима збринута су 343 лица која су касније смештена у колективним центрима и приватном смештају.

Године 1999. у Дољевачкој општини су такође у колективним центрима и приватном смештају збринута 658 интерно расељена лица са Косова и Метохије .

Тренутни број регистрованих избеглих лица у приватном смештају на територији општине је 69 , а евидентираних расељених лица 64 . Део избеглих и интерно расељених лица смештено је у колективном центру Мостоградња и то избегла лица 9 а расељена лица 23 .

Из претходних података види се да постоји тенденција смањења броја избеглих и ИРЛ. Око 70% особа које су добиле држављанство Републике Србије су остале на територији општине Дољевац, али њихов статус у egzистенцијалном смислу се није битније променио, односно нису решили своја питања становања и запошљавања те и даље претстављају угрожену категорију којој је неопходна помоћ. Према, до сада уоченим трендовима одласка из Дољевца, избегли и интерно расељени углавном одлазе у Београд, Ниш и друге веће градове, и то због запошљавања или куповине некретнина.

Проблемима избеглих и расељених лица општине Дољевац бави се Повереништво комесаријата за избеглице општине Дољевац.

На територији општине Дољевац не постоји и удружење које се баве питањима и проблемима избеглих и интерно расељених лица.

ПОГЛАВЉЕ 3.

Анализа ситуације и спорна питања избеглих и интерно расељених лица

Анализа контекста или радног окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа: Анализу или Преглед документације о ширем радном окружењу, Анализу стања (СВОТ), Анализу заинтересованих страна и Анализу проблема.

Анализа или Преглед документације о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних стратешких докумената релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, стратешка документа општине Дољевац и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у општини.

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих и интерно расељених лица су:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012;
- Национална стратегија запошљавања 2005-2010;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја социјалне заштите;
- Национални план акције за децу.

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама³. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, али он још није усвојен.

Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Дољевац су:

- Стратегија развоја социјалне политике за општину Дољевац 2008-2012, која обухвата и групу избеглих и интерно расељених лица, препознаје их као рањиву групу, идентификује њихове социјалне потребе и укључује их у систем услуга социјалне заштите на локалном нивоу, заједно са другим социјално рањивим групама.
- У току је израда Просторног плана општине Дољевац, где је урађен Програм за израду Просторног плана општине Дољевац и Стратегија просторног развоја , као прва фаза израде Просторног плана општине Дољевац.
- Такође у току је израда Стратегије одрживог развоја општине Дољевац за период 2009-2013. године.

Од 2007 па до данас у општини Дољевац су реализовани програми и пројекти намењених избеглим и интерно расељеним лицима и то:

ИНТЕРСОС - Италијанска хуманитарна организација

- помоћ у откупу сеоских домаћинстава (откупљено 5 сеоских домаћинстава);

- пољопривредни Грантови за 5 породице .

АМИТУ, ПРАКСИС, СДФ и ЕНЕЦА пружање бесплатне правне помоћи

Најважнији закључци Анализе документације су следећи:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.
- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.
- Локална стратешка документа Општине указују на проблем избеглих и интерно расељених лица у Општини Дољевац као и начин њихове интеграције у локалну заједницу.
- Програми и пројекти за избегла и ИРЛ који су до сада реализовани, као и они који су у току, бавили су се решавањем питања становања, економског оснаживања, личне документације, правном подршком. Ови програми и пројекти дају директиве и за будући рад на унапређењу положаја избеглих и интерно расељених лица.

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу. Анализа је урађена коришћењем SWOT технике.

	<u>Снаге</u>	<u>Слабости</u>
У	- Подршка локалне управе (Председник општине, Општинско веће...)	- Финансије- нема довољно средстава на локалу за решавање бројних проблема
Н	- Људски ресурси – повереници са великим искуством и знањем	- Велик број избеглица и ИРЛ који нису решили статусна питања
У	- Искуство добре сарадње са НВО	- Недовољно развијена сарадња јавног и приватног сектора
Т	- Искуства добре сарадње са институцијама	- Висока стопа незапослености у локалној заједници
Р	- Добра евиденција података о избеглицама и ИРЛ	- Непостојање избегличких удружења
А	- Заинтересованост и укључивање циљне групе у решавању проблема	
Ш	- Усвојена Стратегија развоја социјалне политике	
Њ		
Е		

	<u>Могућности</u>	<u>Препреке</u>
С	- Постојање националне стратегије за решавање проблема избеглица и ИРЛ и других релевантних националних стратегија	- Висока централизованост у решавању проблема избеглица
П	- Активности и програми КИРС-а	- Нерасполагање сопственом имовином од стране локалне самоуправе
О	- Приступ ИПА фондовима	- Застарелост закона о избеглицама
Љ	- МОП и друга права социјлане заштите за ИРЛ	- Спора имплементација националних стратегија
А	- Донатори	- Политичка ситуација
Ш	- Реформе у социјалној заштити, образовању, запошљавању	- Лоша економска ситуација
Њ	- Постојање планова и програма НСЗ (нарочито за самозапошљавање)	- Неусаглашеност праксе и прописа
Е		- Смањење донаторских фондова намењеним избеглим и ИРЛ

Најважнији закључци ове анализе су:

- Локална заједница је отворена да заједно са осталим актерима ради на унапређењу положаја избеглица и интерно расељених лица, али има недовољна и лимитирана средства.
- Најзначајније могућности које делују на питања избеглих и интерно расељених лица у локалној средини су активности и програми КИРС-а, приступ ИПА фондовима и донаторским средствима.
- Као важне препреке које би требало узети у обзир у процесу даљег планирања идентификоване су следеће: актуелна законска регулатива која не третира питања избеглих и интерно расељених лица на одговарајући начин и смањење донаторских фондова намењених овим питањима.

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Дољевац.

Главни актери у општини Дољевац који су на различите начине одговорни или укључени у активности везане за положај избеглица и ИРЛ су:

1. Општинска управа, која обезбеђује локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим и интерно расељеним лицима у локалну заједницу, као и основну документацију, а у складу са својим овлашћењима и надлежностима (извод из књиге рођених,....).
2. Повереништво Комесаријата за избеглице ради на решавању статусних питања и препознавању свеобухватне проблематике избеглица и ИРЛ.
3. Центар за социјални рад организује и спроводи различите услуге социјалне заштите у локалној заједници и пружа друге врсте законом предвиђене подршке избеглим и интерно расељеним лицима у остваривању социјалних права.
4. Црвени крст, кроз своју основну делатност и програме пружа подршку избеглим и ИРЛ.
5. Национална служба за запошљавање – Филијала Дољевац, у оквиру својих редовних делатности евидентира и пружа помоћ у запошљавању избеглих и ИРЛ.
6. Образовне институције у свој образовни систем укључују и избегла и ИРЛ под једнаким условима као и за све друге ученике.
7. Здравствене институције – Дом здравља пружа различите услуге из свог домена рада и сарађује са другим институцијама у програмима намењеним избеглим и интерно расељеним лицима.
8. Комесаријат за избеглице Републике Србије, чија се улога огледа у координацији различитих програма за избегла и интерно расељена лица, преко мреже повереника и кроз сарадњу са локалном самоуправом.

3) "Службени гласник РС", бр. 18/92; "Службени лист СРЈ", бр.42/2002; "Службени гласник РС", бр. 45/2002;

Анализа проблема је показала да су главни проблеми избеглих и интерно расељених лица у општини:

Статусна питања: Великом броју избеглих и интерно расељених лица најосновнији проблем чини остваривање права на добијање личних документа због нерешеног питања држављанства и места пребивалишта, односно боравка у Републици Србији и то како због административних, тако и због финансијских потешкоћа у прибављању докумената потребних за подношење захтева за пријем у држављанство и издавање личне карте. Велики део избегличке популације је управо због овога искључен из система социјалне заштите РС (право на материјално обезбеђење породице, туђа нега и помоћ, дечији додатак, родитељски додатак и др), док је одређеном броју интерно расељених лица то отежано због нерегулисаног места боравка.

Стамбени статус: Велики део избегличке популације нема решено стамбено питање, већ живе као подстанари у изнајмљеним кућама и напуштеним сеоским домаћинствима или код рођака и пријатеља. Мањи део ових лица је решио стамбени статус куповином имовине. Што се тиче интерно расељених лица мањи део је успео да купи породичне куће (6 породица), али је проблем што већина од њих није спровео до краја питање укњижбе наведене имовине.

Сиромаштво, незапосленост: Незапосленост је присутна у високом проценту међу избегличком и расељеничком популацијом. Због ниског степена образовања и неквалификованости, поготову расељених лица са Косова и Метохије, али и избеглих, овој популацији је веома тешко да нађе запослење па се издржавају радећи слабо плаћене и нередовне сезонске послове или послове "на црно". Део ове популације, нарочито расељени са Косова и Метохије, има великих проблема у прибављању доказа о стеченој квалификацији, као и доказа о оствареном радном стажу или праву на пензију. Међутим, постоји велики број расељених којима је радна књижица остала у предузећима која су често уништена у ратним дејствима те имају проблема да докажу своје запослење. Све ово доводи до израженог сиромаштва међу значајним делом избеглих и расељених лица.

Здравствена заштита: Према Закону о здравственој заштити избегла и расељена лица имају потпуно иста права као и домицилно становништво. Међутим, у овој области евидентни су велики проблеми у остваривању овог права због нерешеног статуса одређеног броја избеглих лица (10) којима током пописа избеглица 2004/2005 статус избеглице није потврђен или се нису на овај попис одазвала. Ова лица су или у поступку за добијање држављанства или још увек нису ни поднела захтев за добијање истог, у Републици Србији немају боравиште ни пребивалиште, те немају право на здравствену заштиту ни по једном основу. Ова лица су најчешће стара и болесна која због неукости тешко превазилазе административне препреке да би ово право остварили а које је управо њима преко потребно.

Образовање: Право на образовање се у пракси остварује у потпуности. Сва деца избеглих лица су укључена у образовни систем на свим нивоима школовања. Потешкоће се јављају једино међу децом расељених лица са Косова и Метохије ромске националности, која су делимично укључена у систем редовног школовања, због недостатка средстава или језичке баријере.

Формулисање проблема

- Незапосленост
- нерешено стамбено питање
- лоши услови становања
- низак ниво животног стандарда
- збрињавање старих и ОСИ
- недостатак средстава за лечење

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА:

- решавање статуса и личних докумената у РС
- решавање имовинских питања, радног стажа и пензија у матичним земљама
- стамбено питање
- незапосленост
- делимично нерегулисана здравствена заштита
- друштвена интеграција

ЗАКЉУЧЦИ:

- Основни проблем избеглих и расељених лица је прибављање личне документације и решавање статуса. Решењем овог проблема стекли би се услови да се реше и други проблеми и да се остваре права из области социјалне заштите, условљени држављанством РС и пребивалиштем.
- Велики проблем избеглим и расељеним лицима је решавање стамбеног питања, јер оно што је до сада урађено по овом питању решило је стамбено питање само малом делу ове популације.
- Избегла и расељена лица имају великих потешкоћа при запошљавању. Овај проблем погађа и домицилно становништво, али је много израженији код избегличке и расељеничке популације. Ова популација има својих капацитета који би могли да се искористе, чиме би се овај проблем барем делимично решио (квалификована лица, предузетнички оријентисана лица, ученици и студенти, који би системом школства били оријентисани на „тражена“ занимања ...)
- Здравствена заштита је обезбеђена само делу ових лица, због њиховог нерегулисаног статуса
- Интеграција ових лица у локалну средину је отежана.

ПРЕПОРУКЕ:

- Обезбедити услове за лакше прибављање документације потребне за подношење захтева за прихват у држављанство РС и личне документације попут формирања посебне канцеларије за правну помоћ при ЛС
- Омогућити угроженом делу популације остваривање права из области социјалне заштите
- Организовати правну помоћ при решавању права на имовину, упис радног стажа и права на пензију остварених у матичним земљама
- Решити стамбено питање ових лица.
- Заједничком акцијом Националне службе за запошљавање, локалне самоуправе и локалних предузетника, радити на пројектима за запошљавање и samozapošljavanje ових лица. Ускладити ове програме са карактеристикама група корисника које су идентификоване у Националној стратегији за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (егзистенцијално најугроженији, сиромашне радно способне породице, радно способни и предузетнички оријентисани, квалификовани и корисници стипендија и програма преквалификације)

- Стипендирати ученике и студенте из ове популације
- Регулисати здравствену заштиту свим избеглим и расељеним лицима
- Олакшати друштвену интеграцију

ПОГЛАВЉЕ 4.

Приоритетне групе

Критеријуми за избор приоритетних група у оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Дољевац су следећи:

1. Број чланова домаћинства;
2. Број радно активних чланова домаћинства;
 3. Степен амохрани родитељи;
- образовања (пољопривредници, неквалификовани, квалификовани);
4. Стамбена обезбеђеност;

Приоритетне групе у оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Дољевац:

1. Вишечлане породице са децом школског узраста;
2. Незапослени;
3. Породице са нерешеним стамбеним питањем;
4. Посебно рањиве групе у оквиру претходних приоритета;
 - Жене
 - Породице чији је члан ОСИ, хронично болесна особа или дете са сметњама у развоју
 - Роми

ПОГЛАВЉЕ 5.

Општи и специфични циљеви

ОПШТИ ЦИЉЕВИ:

Побољшати социјално-материјални положај избеглих и ИРЛ у општини Дољевац кроз програме трајног решавања стамбеног питања и програме за смањење незапослености.

Специфични циљеви

- 1.1 До краја 2014. године решити стамбени проблем 8 избегличких и ИРЛ породица кроз програм изградње стамбеног објекта са 10 социјалних станова за становање у заштићеним условима. (8 за избегла и ИРЛ лица, а 2 за домаће становништво у стању социјалне потребе).
- 1.2 До краја 2014. године наставити програм Откуп сеоских домаћинстава и тиме стамбено обезбедити још 8 породица

- 1.3 До краја 2014 године помоћи у samozapoшљавању најмање 10 избеглих и ИРЛ породица кроз програме доделе грантова или микрокредита
- 1.4 До краја 2014 године у општини успоставити ефикаснији систем информисања и правног заступања имовинских питања избеглица и ИРЛ.
- 1.5 До краја 2014.године повећати стопу запослених избеглица и ИРЛ за 10% организовањем преквалификације за производна занимања.

ПОГЛАВЉЕ 6.

Активности – задаци за реализацију ЈАП

Специфични циљ: До краја 2014. године решити стамбени проблем 8 избегличких и ИРЛ породица кроз програм изградње стамбеног објекта са 10 социјалних станова за становање у заштићеним условима. (8 за избегла и ИРЛ лица а 2 за домаће становништво за стању социјалне потребе)

Активност	Време	Резултат	Индикатори	Ресурси			Одговорни актер	Други актери/партнери
				Људски	Финансијски	Материјални		
1.1. урбанистички и услови и дозволе	2 месеца	Добијене дозволе и обезбеђени урбанистички услови	Дозволе	+	20.000,00	+	Грађевинска служба, општинска управа	Повереништво
1.2. Спровођење тендера за одабир најповољнијег израђивача пројектне документације	2 месеца	Спроведен тендер за одабир најповољнијег израђивача пројектне документације	Одлука о одабиру најповољнијег израђивача пројектне документације	+	10.000,00	+	Грађевинска служба, Повереник, Локална самоуправа,	
1.3. израда пројекта	3 месеца	Урађен пројекат	Пројекат	+	300.000,00	+	Пројектни биро Донатор	Повереништво Локална самоуправа
1.4. Спровођење тендера за избор најповољнијег извођача радова	2 месеца	Одлука о избору најповољнијег извођача радова	Број пријављених извођача на тендеру	+	10.000,00	-	Повереник, Локална самоуправа Донатор	
1.5. Изградња објекта	12 месеци	Изграђен објекат у грађевинском смислу	Употребна дозвола, Технички пријем	+	26.600.000,00	+	Грађевинско предузеће	Надзорни орган
1.6. Формирање комисије за израду правилника и огласа за избор корисника станова	15 дана	Формирана комисија, Урађен правилник Расписан оглас	Решење о образовању комисије Текст правилника Текст огласа	+	+	+	Чланови комисије	
1.7. Објављивање конкурса	15 дана	Објављен конкурс	Одлука о објављивању конкурса	+	10.000,00	-	Конкурсна комисија	Лок. самоуправа Повереник ЦСР ЦК
1.8. Избор и доношење одлуке о избору корисника	2 месеца	Одлука о избору корисника	Сачињена ранг листа корисника	+	+	+	Комисија за израду критеријума и избор корисника станова	Лок. самоуправа Повереник ЦСР ЦК Донатор
1.9. Решавање пријава, додела станова	1 месец	Додељени и усельени станови	Решења и одлуке о додели станова	+	-	+	Конкурсна комисија	Лок. самоуправа Повереник ЦСР ЦК Донатор

1.10. мониторинг и евалуација	1 година	Сачињени извештаји	Извештај	+	-	+	Повереник Јавно предузеће	Лок. самоуправа, ЦСР; ЦК
-------------------------------	----------	--------------------	----------	---	---	---	------------------------------	-----------------------------

Специфични циљ: До краја 2010. године помоћи у samozapošljavanju најмање 10 избегличких и ИРЛ породица у Општини Дољевац кроз доделу грантова или микрокредита.

Активност	Време	Резултат	Индикатори	Ресурси			Одговорни актер	Други актери /партнери
				Људски	Финансијски	Материјални		
1.1 анкета о потребама	30 дана	Заинтересоване избегличке и ИРЛ породице	Попуњени анкетни листићи за 60 породица	+	-	Медији, локални радио,	Повереник	Општина, службе месне канцеларије
1.2. формирање комисије и дефинисање критеријума	7 дана	Формирана комисија и дефинисани критеријуми за одабир корисника	Решење о формирању комисије	+	-		Повереник Локална самоуправа	ЦСР ЦК
1.3. Оглашавање конкурса	10 дана	Објављен конкурс	Текст огласа	+	10.000,00	+	Комисија за одабир корисника	Повереник Локална самоуправа ЦСР, ЦК
1.4. Израда базе података о пријављеним кандидатима	30 дана	Израђена обухватна база података	Број кандидата у бази, Број и структура података о кандидатима	+	-	+	Повереништво Црвени крст	Центар за социјални рад, КИРС, УНХЦР
1.5. избор корисника	10 дана	Одабрано 10 породица	Одлука о избору	+	-	-	Комисија за одабир корисника	Повереник Локална самоуправа ЦСР, ЦК
1.6. дефинисање грантова и њихова набавка	20 дана	Добијени грантови за 10 породица	Решење о додели грантова	+	2.500.000,00	+	Донатор Комисија за одабир корисника	Повереник Локална самоуправа
1.7. Испорука грантова	20 дана	Реализована испорука	10 породица је добило грант – потписан уговор	+	-	+	Повереник Донатор	ЦСР Локална самоуправа
1.8. Праћење	2 године	Сачињени извештаји	Извештај	+	-	Медији, локални радио	Повереник Донатор	Лок. Самоуправа ЦСР; ЦК

Специфични циљ: До краја 2010. У општини Дољевац повећати стопу запослености избеглица и ИРЛ за најмање 10 лица организовањем преквалификације за производна занимања

Активност	Време	Резултати	Индикатори	Ресурси			Одговорни актер	Партнери
				Људски	Финансијски	Материјални		
1.1. Сагледавање броја избеглица заинтересовани за преквалификацију путем јавног оглашавања	1 месец	Утврђен број заинтересованих избеглица	Најмање 10 избеглица и ИРЛ заинтересованих за преквалификацију	+	10.000,00	+	Повереник и начелник	Комесаријат, локални медији ЦСР, Црвени крст
1.2. Сагледавање потреба и заинтересованости пословног сектора за потребним занимањима	1 месец	Утврђене потребе привредног сектора	Број и врста занимања потребних пословном сектору	+	-	+	Повереник и начелник	НСЗ и привредна комора Локална самоуправа
1.3. Успостављање контакта са институцијама које раде преквалификацију Израда плана обуке	1 месец	Урађен план обуке	Број корисника обука, време трајања, број институција које пружају обуку	+	370.000,00	+	Представници НСЗ и институција које пружају обуку, повереник, начелник	Локална самоуправа ЦСР, Црвени крст
1.4. Извођење обуке	6 месеци	Обављена обука (преквалификација, доквалификација) Додељени сертификати	Преквалификовано најмање 10 избеглица за различита занимања	+	-	+	Повереник и начелник	Народни универзитети НСЗ.
1.5. Посредовање и праћење запошљавања	3 године	запослено 25 избеглица и ИРЛ	Број запослених Број запослених који раде најмање 2 године	+	-	+	Повереник и начелник	НВО и удружења Локална самоуправа ЦСР
1.6. Праћење и оцена успешност и програма у текућој години	Континуирано у току године	Извештај		+	-	+	Повереник	Локална самоуправа, ЦК, ЦСР

Специфични циљ: До краја 2010 године у општини успостављен ефикаснији систем информисања и правног заступања имовинских питања избеглица и ИРЛ.

Активност	Време	Резултати	Индикатори	Ресурси			Одговорни актер	Партнери
				Људски	Финансијски	Материјални		
1.1. Испитат и какав је и како функционише постојећи систем информисања избеглица и ИРЛ у	5 месеци	Испитивање обављено Јасна слика стања	Број испитаних, Број састанака,	+	-	+	ЦК,	Локална самоуправа, Црвени крст

општини								
1.2. Направити план за унапређење система информисања у општини	5 месеци	Направљен план	Квалитет плана	+	-	+	Повереник	Локална самоуправа Удружења, ЦК, ЦСР,
1.3. Реализација плана за унапређење система информисања -Сачинити инфо лист Реализовати редовне радио или ТВ емисије Успоставити систематски ,периодични рад заступника или правнике из службе правне помоћи	1 година	Успостављен редован систем информисања Редовне ТВ емисије Радио емисије Сталан термин заступника		+	10.000,00	+	Повереник ЦК	Медији, Инфоцентар Служба правне помоћи, Локална самоуправа Донатори,
1.4. Мониторинг и евалуација	Контролирано у току године	Извештај		+	-	+	Повереник	Локална самоуправа , ЦК, ЦСР

ПОГЛАВЉЕ 7.

Ресурси / Буџет

Процењено је да ће за реализацију Локалног акционог плана 2010-2014. год бити укупно потребно око _____ динара. С обзиром да су детаљни годишњи планови урађени за 2010. и 2011. годину утврђени су и прецизнији трошкови примене Локалног плана у том периоду. У 2010. години ће почети обухватна и интезивна примена Локалног плана. Детаљан годишњи буџет за сваку следећу годину примене Локалног плана биће урађен на основу разрађених годишњих планова за те године.

Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, а највећим делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора, у зависности од исказаних потреба.

ПОГЛАВЉЕ 8.

Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛПА у Општини Дољевац обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

- 1) Структуре за управљање процесом примене ЛПА и
- 2) Структуре које су оперативне и примењују ЛПА

Структуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће *Радна група* која је учествовала у његовој изради. Радна група ће, као део свог будућег рада, направити *План управљања применом Локалног плана*.

Радна група, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене Локалног плана;
- Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих и ИРЛ у локалној заједници;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формиран у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;
- Редовно достављање извештаја координатору/ки Радне групе о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2010. год. припремаће Радна група уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Радна група ће формирати и одговарајуће радне тимове. Годишње планове ће усвајати Скупштина Општине Дољевац (или други надлежни орган локалне самоуправе).

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

ПОГЛАВЉЕ 9.

Праћење и оцена успешности

- **Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације)** ЛПА је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛПА ради предлагање евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- **Временски оквир:** Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2010-2014. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Скупштини Општине Доњевац. Финална евалуација обавиће се на крају 2014 године.
- **Предмет мониторинга и евалуације:** Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.
- **Кључни индикатори утицаја** за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:
 - Број нових услуга - локалних мера / програма за избегла и ИРЛ;
 - Обухват избеглих и ИРЛ новим услугама и мерама;
 - Структура корисника/ца услуга и мера / програма;
 - Ниво укључености различитих актера у пружање услуга избеглим и ИРЛ у локалној заједници;
 - Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и ИРЛ;
 - Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и ИРЛ (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Методе и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), анкете, извештавање и др.

Општинска радна група ће бити одговорна за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за М и Е чине представници/це - стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих и ИРЛ, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Радна група ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.